

УДК: 65.011.2:338.432

DOI: 10.37128/2411-4413-2019-8-9

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ЗЕРНОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ ©

ПРАВДЮК Н.Л.,
д.е.н., професор,
завідувач кафедри
бухгалтерського обліку,
ЯРОСЛАВСЬКИЙ А.О.,
аспірант кафедри
бухгалтерського обліку
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)

У статті розглянуто науково-методичні підходи до сутності поняття «організаційно-економічний механізм» та подано авторське бачення даного терміну. Здійснено критичний аналіз сучасних підходів до формування механізмів економічної безпеки підприємств. Визначено, що відповідно до принципів системного підходу організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою підприємства як система повинен мати певну структуру. Доведено, що структура визначає стійкі зв'язки і відносини всередині механізму, основні напрями управлінського впливу, що забезпечує його цілісність. Наведено авторський підхід до визначення структури та основних складових організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою зернопереробних підприємств. Доведено, що важливу роль у функціонуванні організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою зернопереробних підприємств відіграє державне регулювання ринку зерна та зернопереробної галузі.

Ключові слова: механізм, безпека, організаційно-економічний механізм, управління, підприємство, зернопереробний комплекс, складові механізму.

Табл. 1. Літ. 16.

THEORETICAL ASPECTS OF FORMWAVE ORGANIZATION-ECONOMIC MECHANISM MANAGEMENT OF THE ECONOMIC SUCCESSFULLY OF GRAIN CONVERGENCE PIDPRIIES

PRAVDIUK Nataliia
Doctor of Economic Sciences,
Professor of Accounting Department
YAROSLAVSKYI Anatolii
aspirant of the department of accounting
Vinnitsia National Agrarian University
(Vinnitsia)

The article considers the scientific and methodological approaches to the essence of the concept of «organizational and economic mechanism» and presents the author's vision of the term. A critical analysis of modern approaches to the formation of mechanisms of economic security of enterprises. It is determined that according to the principles of the systematic approach the organizational and economic mechanism of managing the economic security of the enterprise as a system should have a certain structure. It is proved that the structure determines the strong links and relationships within the mechanism, the main areas of managerial influence that ensures its integrity. The author's approach to determining the structure and main components of the organizational and economic mechanism for managing the economic security of grain processing enterprises is presented. It is proved that the state regulation of the grain market and the grain processing industry plays an important role in the functioning of the organizational and economic mechanism of managing the economic safety of grain processing enterprises.

Key words: organization, safety, organizational and economic business, management, enterprise, grain processing complex, constituent organizations.

Table. 1. Ref. 16.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА УПРАВЛЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТЬЮ ЗЕРНОПЕРЕРАБАТЫВАЮЩИХ ПРЕДПРИЯТИЙ

ПРАВДЮК Н.Л.,
доктор экономических наук,
профессор, заведующий кафедрой бухгалтерского учёта

ЯРОСЛАВСКИЙ А.А.,
аспирант кафедры бухгалтерского учёта
Винницкий национальный аграрный университет
(Винница)

В статье рассмотрены научно-методические подходы к сущности понятия «организационно-экономический механизм» и представлено авторское видение данного понятия. Осуществлен критический анализ современных подходов к формированию механизмов экономической безопасности предприятий. Определено, что в соответствии с принципами системного подхода организационно-экономический механизм управления экономической безопасностью предприятия как система должна иметь определенную структуру. Доказано, что структура определяет устойчивые связи и отношения внутри, основные направления управленческого воздействия, обеспечивает целостность механизма. Выработан авторский подход к определению структуры и основных составляющих организационно-экономического механизма управления экономической безопасностью зерноперерабатывающих предприятий. Доказано, что важную роль в функционировании организационно-экономического механизма управления экономической безопасностью зерноперерабатывающих предприятий играет государственное регулирование рынка зерна и зерноперерабатывающей отрасли.

Ключевые слова: механизм, безопасность, организационно-экономический механизм, управления, предприятие, зерноперерабатывающий комплекс, составляющие механизма.

Табл. 1. Лит. 16.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки країни однією із пріоритетних галузей промисловості є зернопереробна. Вона пов'язана із багатьма іншими сферами економіки, продуктивними і сировинними ринками. Зернопереробна галузь забезпечує соціально-політичну стабільність, продовольчу безпеку країни. Сьогодні значна кількість зернопереробних підприємств є перманентно збитковими, що пов'язано з високою собівартістю зберігання і переробки зерна поряд з державним регулюванням рівня рентабельності кінцевого продукту. В умовах посилення ролі України в світовій торгівлі зерном, нарощування обсягів експорту зернопродукції передумовою для стабільного функціонування зернопереробних підприємств є, насамперед, забезпечення ефективності діяльності зернопереробних підприємств з врахуванням глобалізаційних та трансформаційних процесів вітчизняної економіки.

Наявність значної кількості ризиків, загроз та небезпек у діяльності зернопереробних підприємств актуалізує необхідність розробки сучасних інструментів мінімізації їх негативних проявів, головним з яких є розробка механізму, який дозволить забезпечити стійкий рівень економічної безпеки підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню проблем економічної безпеки та формуванню організаційно-економічного механізму присвячені праці багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема: І.О. Бланка, І.П. Біла [2], О.А. Грішнєвої [5], М.Д. Домашенка [9], Л.І. Донця, Г.М. Калетніка [1], В.С. Кушнірук [4], С.В. Салоїд [10], Н.А. Хрущ [14], А.Л. Шатохін [15]. Проте, враховуючи складні економічні умови господарювання вітчизняних підприємств дані питання потребують подальшого дослідження.

Метою статті є дослідження сутності поняття «організаційно-економічний механізм», аналіз сучасних підходів до формування механізмів економічної безпеки підприємств та визначення авторського підходу до структури та основних складових організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою зернопереробних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобалізація світового господарства, посилення інтеграції вітчизняної економіки в міжнародні об'єднання, загострення конкурентної боротьби на усіх рівнях висувають перед кожним окремим суб'єктом господарювання вимоги щодо посилення рівня власної економічної безпеки.

Економічну безпеку можна розглядати в трьох аспектах: як стан, як процес та як систему. Економічна безпека як стан економіки – це певний стан національного господарства, який склався під впливом виробничих, технологічних, міжнародних та соціальних факторів, що дозволяє забезпечувати відтворювальний процес. Також економічну безпеку можна трактувати як перманентний процес створення та покращення умов, що забезпечують надійне функціонування економіки. Економічна безпека ще є системою, тобто сукупністю взаємопов'язаних структурних елементів. З точки зору системного підходу до управління економічна безпека має характеризуватись такими ознаками, як зростання, стійкість, динамізм [1, с. 31].

Ми вважаємо, що зважаючи на складність управління та важливу роль зернопереробних підприємств у продовольчій безпеці та в економічній безпеці України, механізм управління економічною безпекою зернопереробних підприємств, як ключовий елемент забезпечення належного рівня безпеки підприємства варто представити у формі організаційно-економічного механізму, оскільки він відображає особливості як організаційного, так і економічного механізмів.

Організаційно-економічний механізм є складною та багатогранною економічною категорією. Розглядаючи сутність поняття «організаційно-економічний механізм», варто зазначити, що в сучасній вітчизняній та зарубіжній економічній літературі не існує єдиного визначення даного поняття. Дослідники адаптують зміст поняття до вирішення завдань власного дослідження, уточнюють, конкретизують і доповнюють одне одного. Це викликає певні труднощі під час розроблення організаційно-економічного механізму.

І.П. Біла трактує «організаційно-економічний механізм» як систему формування цілей та стимулів, які дозволяють перетворювати у процесі трудової діяльності динаміку матеріальних та духовних потреб суспільства у динаміку засобів виробництва та кінцевих результатів виробництва, які спрямовані на повне та ефективне задоволення цих потреб [2].

Ю. Лисенко, П. Єгорова організаційно-економічний механізм трактують як систему формування цілей і стимулів, що дозволяє перетворювати в процесі трудової діяльності рух матеріальних і духовних потреб суспільства у рух засобів виробництва та його кінцевих результатів, спрямованих на задоволення платоспроможного попиту споживачів [3, с. 87]

В.С. Кушнірук вважає, що організаційно-економічний механізм становить систему організаційних та економічних форм і методів ведення господарства, що спонукає до підвищення ефективності функціонування виробничих систем та спрямований на свідоме використання економічних законів і досягнення поставлених стратегічних цілей суб'єктами підприємницької діяльності [4].

О.В. Василик та О.А. Грیشнова зазначаючи, що організаційно-економічний механізм – це система елементів організаційного та економічного впливу на управлінський процес, в якій відбувається цілеспрямоване перетворення впливу елементів управління на об'єкт управління і яка має вхідні посилки та результуючу реакцію. До неї входять підсистеми управління, регулювання, стимулювання, координації, мотивації тощо [5, с. 22].

В.Г. Козаченко розглядає організаційно-економічний механізм, як інструмент управління, який є сукупністю управлінських елементів і способів їхньої організаційної, інформаційної, мотиваційної та правової підтримки, шляхом використання яких, з урахуванням особливостей діяльності підприємства забезпечується досягнення певної мети заради чого, власне, і створюється відповідний механізм [6].

Є.І. Ануфрієва вважає, що організаційно-економічний механізм – це комплекс методів, засобів та прийомів, взаємоузгоджених та взаємопов'язаних між собою, які слугують інструментом реалізації управлінської діяльності в системі підприємств на основі законодавчих актів, що регулюють підприємницьку діяльність, планових документів, орієнтованих на довгострокову перспективу, а також тактичних та оперативних планів, програм, проектів, нормативів та нормативних актів, затверджених вищим керівництвом, які спрямовують та координують діяльність всіх функціональних підрозділів вищезазначеної системи і допомагають забезпечити прийнятний рівень її ефективності, а також система процесів, в основу якої покладено принципи, процедури, заходи та дії, визначені та затверджені, з метою реалізації стратегічних установок [7, с. 18].

Таким чином, на основі аналізу економічної літератури організаційно-економічний механізм доцільно трактувати як цілеспрямовану та керовану систему організаційних та економічних дій, методів, важелів та інструментів впливу на управлінський процес, в результаті взаємодії яких відбувається вплив (перетворення) елементів управління на об'єкт управління, що сприятиме досягненню очікуваних економічних, соціальних, екологічних та інших результатів, підвищення організаційно-економічного потенціалу та отриманню конкурентних переваг. Це система взаємодії елементів і методів впливу на суб'єкт господарювання з метою забезпечення максимально ефективного функціонування його ресурсів і підсистем шляхом використання економічних, соціальних, організаційних і адміністративних засобів управління.

Організаційно-економічний механізм слід розглядати як сукупність всіх його складових з урахуванням кінцевого результату та циклічного характеру будь-яких соціально-економічних процесів.

Організаційно-економічний механізм в складній системі, якою є підприємство, включає узгоджену систему цілей, завдань, стратегій, критеріїв і умов (зокрема ресурсних) і базується на:

- створенні інформаційної бази, зв'язків, ланцюжків в системі управління;
- методиці фінансової, інформаційної і технологічної взаємодії елементів між собою та із зовнішнім середовищем;
- методах формування важелів, планів, цін, нормативів тощо;
- методах фінансового і оперативного управління; адміністративних і фінансових обмеженнях діяльності суб'єктів господарювання усередині системи і в зовнішньому середовищі [8, с. 43].

Аналізуючи особливості діяльності вітчизняних підприємств, зазначимо, що економічна і організаційна складові реалізуються у формі загального управління підприємством, а також включають управління різними напрямками його діяльності, а саме: управління господарськими процесами, управління персоналом, управління усіма видами ресурсів, які використовуються на підприємстві, управління маркетинговою діяльністю, управління фінансовою діяльністю підприємства, управління техніко-технологічним розвитком, управління безпекою та ін.), серед яких необхідно виділити і управління економічною безпекою підприємства.

Аналіз сучасних механізмів управління економічною безпекою підприємства показав, що дане поняття, як предметна область загального механізму управління підприємством, не отримало належного трактування та дослідження. Значна їх кількість складається з простого переліку схожих за змістом елементів та етапів, які мають, зазвичай, різну послідовність виконання. Здебільшого автори схематично відображають структурні елементи механізму, не розкриваючи специфіки засобів та інструментів управління, а відсутність альтернативних дій у разі невдачі на окремих етапах управління вважаємо основними недоліками досліджуваних механізмів (табл. 1).

Таблиця 1

Особливості сучасних механізмів економічної безпеки підприємств*

Автор	Вид механізму	Характерні особливості	Недоліки
1	2	3	4
М.Д. Домашенко [9]	Організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою ЗЕД підприємства	Система управління підприємством, яка на основі обраної органами управління цілі щодо підтримки або підвищення рівня економічної безпеки ЗЕД шляхом використання наявного потенціалу підприємства забезпечує реалізацію поставленої мети та призводить до стабільної та ефективної роботи підприємства.	Механізм має спрощений вигляд та представлений лише як сукупність елементів
С.В. Салоїд [10]	Механізм управління економічною безпекою підприємства	Передбачає досягнення ефективних параметрів функціонування, збереження виробничого і кадрового потенціалу, створення підприємства ринкового типу.	Механізм не містить класичних елементів та складових механізму
Б.С. Дуб [11]	Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства	Сукупність економіко-організаційних та правових методів і форм, засобів впливу та забезпечуючої частини, які сприяють реалізації функцій управління в системі економічної безпеки підприємства задля гарантування стану захищеності	Механізм містить лише певні елементи та складові механізму, а також не містить алгоритму дій для забезпечення економічної безпеки підприємства

Продовження табл. 1

1	2	3	4
Маслак О.І., Гришко Н.Є. [12]	Механізм управління економічною безпекою	Механізм управління економічною безпекою можна описати за допомогою схеми, основні параметри якої описують зміст управлінських дій, їх провідні функції та варіанти можливих рішень	Механізм не містить класичних елементів та складових механізму
С.О. Черкасова [13]	Організаційно-економічний механізм управління процесом зміцнення економічної безпеки промислових підприємств	Сукупність взаємозалежних організаційних, економічних і адміністративно-правових важелів і методів цілеспрямованого впливу на об'єкт управління (промислове підприємство), які у взаємодії забезпечують реалізацію комплексних цільових програм і планів досягнення певного рівня його економічної безпеки.	Механізм включає лише два блоки: до першого блоку віднесені економічні та організаційні складові, до другого – його тактичне і стратегічне забезпечення та не містить класичних елементів механізму.
Н.А. Хрущ, Л.В. Ваганова [14]	Організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою підприємства	Ґрунтується на побудованій концептуальній моделі управління процесом забезпечення економічної безпеки в розрізі синергетичної взаємодії її функціональних складових та можливостей оптимізації податкового планування підприємства.	У механізмі відсутній зворотній зв'язок, що обмежує його гнучкість та адаптивність до динамічних умов господарювання
А. Л. Шатохін, Т.Б. Гнашкіна [15]	Механізм управління економічною безпекою підприємства	Вся система елементів економічної безпеки, а також властивості складових в їхньому взаємозв'язку.	Механізм містить лише певні елементи та складові механізму, а також не містить алгоритму дій для забезпечення економічної безпеки підприємства

* - Систематизовано автором за [9-15]

Проаналізувавши сутність поняття «організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою підприємства» визначимо складові механізму. Так, на основі аналізу фахової економічної літератури, яка присвячена питанням управління економічною безпекою підприємства, на нашу думку, необхідно виокремлювати наступні складові механізму управління економічною безпекою підприємства, а саме:

– організаційна складова (організація, розробка й впровадження системи економічної безпеки у діяльність підприємства, формування його ефективної організаційної структури). Найбільш чітко, узагальнено та послідовно організаційний механізм відображено в структурі управління, тому що в структурі управління поєднуються всі сторони діяльності підприємства, встановлюються взаємовідносини між структурними підрозділами та працівниками апарату управління. За допомогою організаційної структури можна вивчити та оцінити розподіл функцій та повноважень, фінансову звітність, кадрову політику, а також особливості господарської діяльності, яку здійснює підприємство;

– економічна складова (пов'язана з економічними аспектами реалізації механізму управління економічною безпекою підприємства). Вона відповідає за фінансове забезпечення діяльності підприємства, розроблення і реалізації якісної діагностики діяльності, усунення ризиків, що виникають в процесі її здійснення, контроль і оцінку ефективності діяльності суб'єкта господарювання);

– мотиваційна складова являє собою комплекс організаційно-економічних, матеріально-технічних та соціально-психологічних інструментів і методів спонукання до ефективної праці для забезпечення досягнення мети управління. Основними складовими мотиваційної системи на підприємстві є: вдосконалення системи заробітної плати, надання можливостей працівникам брати участь у прибутках організації; вдосконалення організації праці, що включає постановку цілей, розширення трудових функцій, збагачення праці, виробничу ротацию, застосування гнучких графіків, поліпшення умов праці. На різних етапах ринкових перетворень мотиваційний складова буде мати свою специфіку. Дієвість мотиваційної складової може бути реалізована, перш за все, на основі її гнучкості, мобільності, поєднання мотивування працівників не лише на мікро-, але й макрорівнях. Зміни складних зв'язків елементів системи викликають відповідні

зміни у системі мотивації. У структурному відношенні мотиваційна складова включає фінансово-економічні методи і важелі, певну структуру відповідальних працівників, норми і правила стимулювання, періодичність проведення оцінки здійснюваних заходів тощо;

- функціональна складова об'єднує інструменти та процеси системи управління економічною безпекою підприємства, містить перелік заходів націлених на досягнення мети управління;

- моніторингову складову (визначення рівня досягнення мети та цілей управління економічною безпекою підприємства). Складні швидко змінні соціально-економічні та політичні умови у країні вимагають від підприємств постійної готовності до адаптації та відповідних дій по попередженню негативного впливу загроз та по усуненню наслідків їх негативного впливу. Виходячи з позиції системного підходу, концепція економічної безпеки підприємства має охоплювати усі сфери виробного-господарської, фінансової та комерційної діяльності, що потребує більш детального розгляду послідовності дії та процедур в реалізації механізму безпеки бізнесу. В цьому контексті важливе значення має моніторинг стану економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності, який слід реалізувати управлінському персоналу підприємства з метою ефективного адміністрування.

Дієвий організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою підприємства починається з ефективних організаційних кроків, які є основою організаційної складової механізму та включає побудову системи взаємозв'язків між структурними елементами механізму та установами взаємозв'язків між усіма підрозділами підприємства.

Економічна складова організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою підприємства відповідає за стратегічне управління його розвитком та пов'язана з розробкою цілей, програм, проектів з урахуванням економічного стану підприємства, використанням сучасних маркетингових інструментів та забезпечення ефективного здійснення економічної діяльності, формування ефективної системи управління ризиками.

Виділені складові організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою підприємства виконують певні функції та доповнюють одна одну. Так утворюється комплексний організаційно-економічний механізм управління діяльністю суб'єкта господарювання. Якісне формування розглянутих елементів і загалом організаційно-економічного механізму сприятиме більш результативному управлінню економічною безпекою підприємства.

Відповідно до принципів системного підходу організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою підприємства як система повинен мати певну структуру. Структура визначає стійкі зв'язки і відносини всередині, основні напрями управлінського впливу, що забезпечує цілісність механізму. Обґрунтування структури механізму є одним із ключових завдань розроблення його загальної концепції.

На основі проведеного дослідження, ми вважаємо, що організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою зернопереробного підприємства має мати наступну структуру: суб'єкт, об'єкт, методи, важелі, інструменти, принципи, функції, мета, завдання, фактори впливу та система забезпечення механізму.

Важливу роль у визначенні організаційно-економічного механізму відіграють особливості функціонування вітчизняних зернопереробних підприємств. Ризиковість зернопереробного бізнесу визначає ряд факторів, таких як: сезонність виробництва, залежність від погодних та кліматичних умов, тривалий період обороту капіталу, велика складність зміни асортименту продукції та технології, ряд інших причин. Аграрні реформи та нестабільність вітчизняного законодавства збільшують ступінь невизначеності соціально-економічних процесів в сільському господарстві і, відповідно, підсилюють вплив ризиків на зернопереробний бізнес. Фінансові ризики для зернопереробних підприємств, перш за все полягають у недостатності фінансових ресурсів для забезпечення ефективної діяльності. Кожен вид ризику має свою специфіку прояву та впливу на економічну безпеку зернопереробних підприємств, що актуалізує питання врахування специфіки галузі під час розробки та впровадження механізму управління економічною безпекою.

Зерновий сектор займає одне з ключових місць в структурі аграрної економіки України, формуючи понад чверть загального виробництва сільськогосподарської продукції. У виробництві зерна задіяно близько 33 тис. сільгоспвиробників. З урахуванням пов'язаних секторів (логістика, зберігання, переробка, торгівля), чисельність господарюючих суб'єктів, зайнятих в зерновому секторі перевищує 38 тис. одиниць. Зерно є однією з основних статей

валютних надходжень в економіку України. Тільки за останніх 5 років сукупна експортна виручка від реалізації зернових склала понад 32,4 млрд. дол. США з позитивним сальдо зовнішньої торгівлі на рівні 31,2 млрд. дол. США. Наразі Україна входить до трійки найбільших експортерів зерна у світі. Слід зазначити, що зерновий сектор протягом останнього десятиріччя демонстрував значні темпи розвитку. За цей період обсяги виробництва зерна в Україні збільшились майже вдвічі або більш ніж на 30 млн. т. Також зросло і найменування продуктів переробки зерна, зокрема: борошно, крупа, комбікорм, клейковина, солод, побічні продукти переробки зерна, зокрема висівки, макуха і шрот.

Держава визнає пріоритетність ринку зерна, сприяє його розвитку та стабільному функціонуванню.

Основними засадами державної політики по регулюванню ринку зерна є:

- надання пріоритетної бюджетної, кредитної та інвестиційної підтримки суб'єктам здійснення режиму заставних закупівель зерна та суб'єктам державної аграрної інтервенції;
- забезпечення внутрішніх потреб держави у продовольчому, насінневому, фуражному, технічному зерні та заходів щодо нарощування його експорту;
- встановлення розміру суми бюджетної позики, розрахованої виходячи з розміру встановленої мінімальної закупівельної ціни;
- гарантування сільськогосподарським товаровиробникам права вільного вибору використання зерна та ціни його реалізації;
- недопущення обмежень у пересуванні зерна та продуктів його переробки;
- контроль якості зерна та його зберігання;
- розвиток мережі обслуговуючих зерновий ринок кооперативних формувань;
- впровадження сучасних ресурсозберігаючих технологій у виробництві, зберіганні та переробці зерна;
- лізингове обслуговування ринку зерна.

Центральні та місцеві органи виконавчої влади сприяють першочерговому залученню інвестицій для розвитку матеріальної бази сільськогосподарських товаровиробників, заготівельних та зернопереробних підприємств, підприємств, які виготовляють машини, устаткування, обладнання для зернового господарства, удосконалення інфраструктури ринку зерна [16].

Зважаючи на ці обставини державне регулювання ринку зерна та зернопереробної галузі здійснюють суттєвий вплив на діяльність зернопереробних підприємств, особливості формування та реалізації механізмів управління ними.

Висновки. Таким чином, одним з найбільш ефективних інструментів забезпечення стійкої економічної безпеки підприємств є організаційно-економічний механізм, що повинен об'єднати в собі сукупність законодавчих актів, правових норм, спонукальних мотивів і стимулів, методів, заходів, сил і засобів, за допомогою яких забезпечується досягнення цілей безпеки і розв'язання поставлених завдань.

Список використаних джерел

1. Калетнік Г. М., Пчелянська Г. О. Місце і роль продовольчої безпеки у формування економічної безпеки України. *Бізнес Інформ*. 2014. № 2. С. 30-34.
2. Белая И. П., Егоров П. В. Концептуальная модель организационно-экономического механизма управления гибкостью производственных систем. *Вісник Донецького університету. Серія В: Економіка і право*. 2004. №2. С. 7-16.
3. Лисенко Ю., Єгоров П. Організаційно-економічний механізм управління підприємством. *Економіка України*. 1997. №1. С. 86-87.
4. Кушнірук В. С. Організаційно-економічний механізм ефективного ведення садівництва в аграрних підприємствах регіону: монографія / В. С. Кушнірук, О. Ю. Єрмаков, О. В. Шибаніна.; за ред. проф. О. Ю. Єрмакова. Миколаїв: МДАУ, 2009. 232 с.
5. Грішнова О. А., Василик О. В. Організаційно-економічний механізм управління інтелектуалізацією трудової діяльності. *Вісник Прикарпатського університету. Економіка*. 2008. Вип. 6. С. 22-27.
6. Козаченко А. В. Управление крупным предприятием: [монография] / А. В. Козаченко, А. Н. Ляшенко, И. Ю. Ладко. К.: Либра, 2006. 384 с.
7. Ануфрієва Є. І., Кучерук Г. Ю. Аналіз методів технологічного оновлення авіатранспортних підприємств. *Економіка. Фінанси. Право*. 2009. № 8. С. 17-19.

8. Дубінський С. В. Розвиток аутсорсингу на промислових підприємствах України в умовах фінансово-економічної кризи. *Вестник Национального технического университета*. 2010. № 07. С. 42-48.
9. Домашенко М. Д. Організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності машинобудівного підприємства. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2013. № 2. С. 159-167.
10. Салоїд С.В. Механізм управління економічною безпекою підприємства: теоретичний аспект. *Економічний вісник НТУУ "КПІ"*. 2017. № 4. С. 266-272.
11. Дуб Б. С. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства: сутність, структура, значення. Формування ефективної моделі розвитку підприємства в умовах ринкової економіки: тези IV Міжнар. наук.-практ. конф., 24–25 листопада 2016 р. Житомир: ЖДТУ, 2016. С. 63-65.
12. Маслак О. І., Гришко Н. Є. Управління економічною безпекою підприємства на принципах забезпечення її раціонального рівня. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2013. № 1. С. 198-208.
13. Черкасова С. О. Формування організаційно-економічного механізму управління процесом зміцнення економічної безпеки промислових підприємств. *Економіка: реалії часу*. 2013. № 2. С. 22-27.
14. Хрущ Н. А., Ваганова Л. В. Розробка механізму управління економічною безпекою підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2014. № 4, т. 2. С. 17-21.
15. Шатохін А. Л., Ігнашкіна Т. Б. Сутність та складові елементи механізму управління економічною безпекою підприємства. *Бізнес Інформ*. 2014. № 3. С. 396-402.
16. Про зерно та ринок зерна в Україні: Закон України від 04.07.2002 р. № 37-IV. зі змін. та допов. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/37-15>.

References

1. Kaletnik, H. M. & Pchelianska, H. O. (2014). Mistse i rol prodovolchoi bezpeky u formuvannia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [The place and role of food security in shaping Ukraine's economic security]. *Biznes Inform*, 2, 30-34 [in Ukrainian].
2. Belaia Y. P., & Ehorov, P. V. (2004). Kontseptualnaia model orhanyzatsyonno-ekonomicheskoho mekhanizmu upravleniia hybkostiui proizvodstvennykh system [A conceptual model of the organizational and economic mechanism for managing the flexibility of production systems]. *Visnyk Donetskoho universytetu. Seriia V: Ekonomika i pravo*, 2, 7-16 [in Ukrainian].
3. Lysenko, Yu. & Yehopov, P. (1997). Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm uppravlinnia pidpriemstvom [Organizational and economic mechanism of enterprise management]. *Ekonomika Ukrainy*, 1, 86-87 [in Ukrainian].
4. Kushniruk, V. S. & Yermakov, O. Iu. & Shebanina, O. V. (2009). Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm efektyvnoho vedennia sadivnytstva v ahrarnykh pidpriemstvakh rehionu: monohrafiia [Organizational and economic mechanism of effective gardening in agrarian enterprises of the region]. O. Yu. Yermakov (Ed.). Mykolaiv: MDAU [in Ukrainian].
5. Hrishnova, O. A. & Vasylyk, O. V. (2008). Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm upravlinnia intelektualizatsiieiui trudovoi diialnosti [Organizational and economic mechanism of labor intellectualization management]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Ekonomika*, 6, 22-27 [in Ukrainian].
6. Kozachenko, A. V. & Liashenko, A. N. & Ladko, Y. Yu. (2006). Upravlenye krupnym predpriiatyem: [monohrafiia] [Large Enterprise Management]. Kyiv: Libra [in Ukrainian].
7. Anufriieva, Ye. I. & Kucheruk, H. Iu. (2009). Analiz metodiv tekhnolohichnoho onovlennia aviatransportnykh pidpriemstv [Analysis of methods of technological updating of air transport enterprises] *Ekonomika. Finansy. Pravo*, 8, 17-19 [in Ukrainian].
8. Dubynskiy, S. V. (2010). Rozvytok autsorsynhu na promyslovykh pidpriemstvakh Ukrainy v umovakh finansovo-ekonomichnoi kryzy [Outsourcing development at industrial enterprises of Ukraine in the conditions of financial and economic crisis]. *Vestnyk Natsionalnoho tekhnicheskoho unyversyteta*, 07, 42-48 [in Ukrainian].
9. Domashenko, M. D. (2013). Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu zovnishnoekonomichnoi diialnosti mashynobudivnoho pidpriemstva

[Organizational and economic mechanism of economic security management of foreign economic activity of machine-building enterprise]. *Marketynh i menedzhment innovatsii*, 2, 159-167 [in Ukrainian].

10. Saloid, S. V. (2017). Mekhanizm upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva: teoretychnyi aspekt [The mechanism of management of economic security of the enterprise: theoretical aspect]. *Ekonomichnyi visnyk NTUU «KPI»*, 14, 266-272 [in Ukrainian].

11. Dub, B. S. (2016). Mekhanizm zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva: sutnist, struktura, znachennia [The mechanism of ensuring the economic security of the enterprise: nature, structure, value]. *Formuvannia efektyvnoi modeli rozvytku pidpriemstva v umovakh rynkovoï ekonomiky: tezy IV Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi* (pp. 63-65). Zhytomyr: ZhDTU [in Ukrainian].

12. Maslak, O. I. & Hryshko, N. Ye. (2013). Upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva na pryntsyakh zabezpechennia yii ratsionalnoho rivnia [Management of economic security of the enterprise on the principles of ensuring its rational level]. *Marketynh i menedzhment innovatsii*, 1, 198-208 [in Ukrainian].

13. Cherkasova, S. O. (2013). Formuvannia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu upravlinnia protsesom zmitsnennia ekonomichnoi bezpeky promyslovykh pidpriemstv [Formation of organizational and economic mechanism for managing the process of strengthening the economic security of industrial enterprises]. *Ekonomika: realii chasu*, 2, 22-27 [in Ukrainian].

14. Khrushch, N. A. & Vahanova, L. V. (2014). Rozrobka mekhanizmu upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva [Development of a mechanism for managing the economic security of the enterprise]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, 4, t. 2, 17-21 [in Ukrainian].

15. Shatokhin, A. L. & Ihnashkina, T. B. (2014). Sutnist ta skladovi elementy mekhanizmu upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva [The essence and components of the mechanism of economic security management of the enterprise]. *Biznes Inform*, 3, 396-402 [in Ukrainian].

16. Pro zerno ta rynek zerna v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 04.07.2002 № 37-IV. zi zmin. ta dopov. [On Grain and the Grain Market in Ukraine: Law of Ukraine № 37-IV (2002, July 04) (with amendments and supplements)] [in Ukrainian].

Відомості про авторів

ПРАВДЮК Наталія Леонідівна – доктор економічних наук, професор кафедри бухгалтерського обліку, Вінницький національний аграрний університет м. Вінниця (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: npravduyk@gmail.com).

ЯРОСЛАВСЬКИЙ Анатолій Олександрович – аспірант кафедри бухгалтерського обліку, Вінницький національний аграрний університет м. Вінниця (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: yaroslavskyi.anatolii@gmail.com).

PRAVDIUK Nataliia – Doctor of Economic Sciences, Professor of Accounting Department, Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia (21008, 3, Sonyachna Str., Vinnytsia, e-mail: npravduyk@gmail.com).

YAROSLAVSKYI Anatolii – PhD Student of Accounting Department, Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia (21008, 3, Sonyachna Str., Vinnytsia, e-mail: yaroslavskyi.anatolii@gmail.com).

ПРАВДЮК Наталия Леонидовна – доктор экономических наук, профессор кафедры бухгалтерского учёта, Винницкий национальный аграрный университет, г. Винница (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: npravduyk@gmail.com).

ЯРОСЛАВСКИЙ Анатолий Александрович – аспирант кафедры бухгалтерского учёта, Винницкий национальный аграрный университет, г. Винница (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: yaroslavskyi.anatolii@gmail.com).

